

וקדשנו במצותיו. על כן ראוי לאדם להיותו נזהר שלא ידבר בלילה זו שום שיחה משיחת חולין, ויזהיר בני ביתו על זה, ולא יהיו נפרדים מדביקות הש"י רגע כמימרא, רק יתעסקו הכל במצות הלילה הזה ובסיפורי ניסי מצרים ולפרסומם לבני ביתו. השל"ה הקדוש - פסחים.

אכילת מצה מטהר הגוף והנפש
א"י מצות תאכל במקום קדוש, הנראה לרמזו בזה גדול מעלות אכילת מצה שהוא דומה קצת לאכילת קדשים. כי הנה כל המצות הם נעשים בגופו של האדם מבחוץ. אך מצות אכילת מצה ואכילת קדשים הם נכנסים בגופו של האדם בפנים לכן נקראו קרבנות שמקרבת את האדם ברפואת הנפש בפנימיות כמו"ש והקרב והכרעיים ירחץ במים. וז"ש ואכלו אותם אשר כופר בהם כי הם תועלת גדול לקדש את האדם בפנים כמו"ש וכל קרבי את שם קדשו כמו"ש חכז"ל הסיקו בפנים כי נכנס בכל האיברים הפנימיים לקדש ולטהר אותם. וגם ענין אכילת מצה הוא נקרא בזה"ק מיכלא דאסוותא. כי הוא רפואת הנפש בפנים והוא ג"כ תועלת לאדם ע"י שמכין א"ע בהכנה דרבה בתשובה ומעש"ט שיהי הגוף טהור ומוכן להכניס הקדושה בתוכו ע"י אכילת מצה. וז"ש מצות תאכל במקום קדוש בהכנה הראוי' אז בחצר אוהל מועד יאכלוהו כמו אכילת קדשים בחצר אוהל מועד. תפארת שלמה - על מועדים - לשבת הגדול מועד.

מחמת התלהבות בסיפור יצ"מ אינו יכול לישן
הנה כשאדם מדבק בזה המחשבה תמיד שהכל מאתו יתברך ואינו תלוי כלל בטבע או כשבא ליל פסח ומתוך ספורי יציאת מצרים נתלהב האדם בקרבו ומחשבתו זכה וברורה וצלולה להאמין ולספר בנסים נגלים כיציאת מצרים ומחמת התלהבות אינו מניח לו לישן כל אותו הלילה של ליל ראשון של פסח ומחשבתו אינו נעשה עיף ויגע כל אותו הלילה ומוחותיו אינם נופלים. קדושת לוי - כללות הניסים סימן א'

בליל הסדר יכול להשיג רוח הקודש
האדמו"ר מסאטמאר זי"ע היה אומר בשמו של ר' יהושע מקראלי זי"ע, שמי שאין לו רוח הקודש בליל הסדר אינו בגדר אנושי, ובכל ליל סדר היה חוזר על זה, ובחודש ניסן אם הפריעו לו היה חוזר ומשנן, הרי רבי יהושע מקראלי אומר מי שאין לו רוח הקודש בליל הסדר אינו בגדר אנושי [כלומר נא לא להפריע לי]. מפיי השמועה

אכילת מצה כמעלת אכילת תרומה וקדשים
מ"ע של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשאת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה אין לנו פסח ולא קדשים לא תרומה ולא מעשר שני רק מצוה א' משנה לשנה. חתם סופר חלק ה - השמטות סימן קצו

סיפור יצ"מ הוא כעין טבילת גרים
עבדים היינו לפרעה במצרים, מה שמקשין הראשונים למה לא תיקנו ברכה שציונו לספר ביציאת מצרים ויש מתרצין שנכלל בברכת דאשר גאלנו ואינו מובן לכאורה דלמה לא מברכין עובר לעשייתו קודם שמתחילין לספר ההגדה וי"ל דאיתא בפרק ערבי פסחים מתחיל בגנות ומסיים בשבח עבדים היינו מתחלה ע"ז היו אבותינו וכו' והנה כמו שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים כמו כן חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא הי' ע"ז ועכשיו קרבו המקום לעבודתו והיום בלילה הזה שיצאנו ממצרים התחיל לעבוד את השם בתחלה בהמצות הנוהגות אותן לילה והנה מצינו בטבילת גרים שמברכין לאחר טבילה מפני שקודם טבילה אינו יכול לומר וצונו הכא נמי קודם ספור יציאת מצרים אינו יכול לומר וציונו מפני שעדיין אנו בבחינה כאלו הי' מעובדי ע"ז ולאחר הספור שיוכל לומר וציונו אז הוא נכלל בברכת דאשר גאלנו ודו"ק וזה הוא כונת המסדר הגדה כהא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים יען דאנו פורסין מצה שלימה קודם ספור יציאת מצרים בלי ברכת המוציא מה שאין אנו עושין כן בשאר ימות השנה (שמברכין תחלה ואח"כ בוצעין כדי שיברך על השלימה) שגם זה מורה על כוונת ענין הנ"ל שאנו רואין עצמינו כאלו

ליל פסח הוא זמן מסוגל שיכנס אמונה יכול מראש חודש תלמוד לומר בעבור זה וגו' שיש מצה ומרור מונחים לפניך גו'. הנה באמת אף אם התניוק שואל את האב שאלה זו בשאר ימות השנה אז יכול האב גם כן להשיב להבן כפי הכתוב בתורה. אך ההגדה הקדושה מורה לנו דכל ימות השנה אף אם יאמר להבן הסיפור יציאת מצרים לא יהיו אז הדברים מתיישבים בלבנו ולא יכנסו באזנינו כי זה תלוי באמונת הלב ולא כל מוחא סביל דא. וזהו שאמרה לנו התורה בעבור זה, ודרש בעל ההגדה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך, ר"ל בליל פסח שאז מתגלין הארת המוחין אשר רומזין לזה המצה והמרור. ובזו הלילה מתגלה אור השכל והאמת והאמונה. והופף בלילה הזה על כל זרע ישראל. ואז ששתשיב לבך תשובה זו ותגיד לפניו כל הסיפור הלו אז בודאי יכנסו דברי האב באזני הבן ויאמין באמת ביציאת מצרים. מה שאין כן בשאר ימות השנה שאז החשכות גובר בעולם על ידי זה לא יוכל הבן לקבל דברי אביו ולהאמין בהם. ויהי רצון שיקוים בנו במהרה בימינו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אמן. אהבה ישראל

שהיה לילה כיום יאיר
והגדת לבנך וגו'. צריך לדעת למה לא אמר ואמרת כי תיבת הגדה מצינו לרבותינו ז"ל שאמרו שיתמוין בה דברים קשים כגידים... עוד צריך לדעת ואמרו לאמר והוא כבר אמר והגדת. ונראה כי יכוין על דרך אומנם ז"ל מתחיל בגנות ומסיים בשבח, יאמר גנות אבותיהם של האבות כי לא היה דבר משובח, והוא אומרו והגדת דברים קשים שלב האדם נעקש מהם, ואחר כך מסיים בשבח, והוא אומרו לאמר אמירות משובחות משמחים את הלב ומסעדים אותו, ואמר ביום ההוא הודיע במתק לשון צדיק כי הלילה ההוא יום יקרא לא לילה והוא אומרו ולילה כיום יאיר, ולא חש שתטעה לומר יום ממש ממה שגמר אומר בעבור זה שהוא בשעת מצה כו' כאומרים ז"ל. ואולי כי סמך ביום ההוא עם והגדת כי גם נס זה בכלל מצות ההגדה... ואפשר עוד שירמזו באומרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכרו ה' שייגיד לבנו וכדי שלא תטעה לומר דוקא, לזה אמר לאמר. אור החיים בא

כל ליל פסח יוצאים מטומאת מצרים
אל מוציאים ממצרים. אמר מוציאים ולא הוציאים, הגם שרז"ל אמרו דאפיק משמע והוכיחו מכאן אף על פי כן יותר משמע לשון עבר אם היה אומר הוציאים. ונראה על דרך אומנם ז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, על כן אמרו יודעי פנימיות התורה כי כל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה ונוספים בעם בני ישראל והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים, והוא אומרו אל מוציאים כי לא יציאה ראשונה לבד אלא בכל שנה ושנה מוציאים כנוצר, ונתן טעם כתועפות ראם לו פירוש כי ה' מוסיף ומחזק אותם לתוממם ואין קץ לתוממות אשר חשב ה' עליהם עד גדר שלא ישאר שום תערובת הרע בקדושה. אור החיים בלק

כ"א בודק עד שידו מגעת
אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כו'. היינו בנר מצוה ותורה אור. כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת. ידו היינו שכלו. והשאר מבטלו ובמה. בלבו. מיט איין שטיקעלע הארץ. אין ביעור חמץ אלא שרפה. בהתלהבות לדבקות הבורא ב"ה. בית אהרן לערב פסח

מפאת קדושת ליל הסדר יתעסק בה רק במצוות הלילה
יחזור לביתו, ויתנהגו הוא ואשתו כמלך וכמלכה, ובני ביתו כבני מלכים, ויכינו כלי כסף וזהב ובגדי משי ורקמה מכל מה שחננם הש"י, והכל כדי להראות לכל שמחת לבו בחסדו של מקום. וקדושת הלילה הזו וכל הדינים הנוהגים היא קדושה רבה במאוד, כי אז בחר בנו הש"י מכל העמים

היינו עכשיו ע"ז לכך אנו פורסין אותו בלי ברכה כמו שאכלו אבהתנא בארעא דמצרים שהיו פורסין בלא ברכה שלא היו מצווין על כך עדיין (שהיו חנם ממצות) עד לאחר גאולתן שקבלו התורה.
תורת משה לחת"ס - הגדה של פסח

כאן הבן שואל לאביו שבשמים

בפסח דשנת תר"ד בשעת הסדר אמר. אבי צוק"ל אמר כאן הבן שואל. פ"י שואל הוא ל' שאלה ובקשה. ר"ל כאן יכול הבר ישראל לשאול ולבקש מאביו שבשמים כל מה שצריך ולקבל חיות על כל הדברים בלילה הזה. ולהשיג מה שלא עמל ויגע על זאת. בית אהרן לפסח

השיר לעת"ל תלוי בליל פסח

השיר יהיה לכם. שיר הוא לעתיד. כליל התקדש חג. בדרך הסדר שיש לו כך הוא העוה"ב שיהיה לו. בית אהרן לפסח

בשעת ההלל בא הגדלות

בליל פסח נתגלה האור הבהיר ובפרט בשעה שאומרים הלל שאין זה כל השנה וימים טובים, הלל גמור בגימטריא שד"י שהיה משדד מערכות, הלולא בביתא מרפסין איגרא, רמזו בדבריהם בדרך המשל דאיתא בזוה"ק משל למלך שכעס על בנו ומרחקו ממנו ומטרוניתא עמו, לימים בא המלך מחמת שרחמנותו על בנו ומשיגה מן החלונות ומציץ מן החרכים לראות מה שבנו עושה ושירי געה ובכה, ועל כל פנים אם רואה שהבן בשמחה אין הבכיה כל כך גדולה, ולזה צריך להיות בשמחה, וצריך בהלולא לרפוס איגרון, רצה לומר לשבור כל איגרון וכותליו שלא יצטרך עוד הקדוש ברוך הוא להשיג מן החלונות רק ונגלה כבוד ה' לעיני כל. אלא שלאחר ההלל יכול האור הבהיר להסתלק ממנו וצריך להמשיך עליו הקדושה אחר כך בקידוש ובמצה ובארבע כוסות שהן כנגד ארבע כוסות של [חמלה] וכנגד ארבע כוסות התרעלה שעתידי הקדוש ברוך הוא להשקות הרשעי ארץ. וזהו פירוש חוטפין מצה בלילי פסחים בשביל שלא ישנו הפרחים, רצה לומר שתיכף אחר ההלל צריך להמשיך עליו הקדושה, כדי שלא ישנו הפרחים, זהו המוחין האור הבהיר וזהו שלא ישנו הפרחים. וצריך להמשיך עליו הקדושה בכוס של קידוש כנגד בן עבדות ישראל לפסח

גודל מעלת סיפור יציאת מצרים

ואיתא בזוהר פרשת ויקרא, "דכעי למחדי בהוא לילה בגין דהדוותא משתבח לעילא ותתא", ועל כן צריך לומר שירות ותשבחות של אותו הלילה בשמחה ובגילה ולא להראות שום לב רגז... ודע לך כי מצות עשה מן התורה להיות לכל אחד מישראל לזכרון תמיד כל ימי חייו הנסים שעשה הקב"ה לאבותינו ולנו, ובהגיע יום זה מוחיב לספר חסדי ה' לבניו כמו"ה והגדת לבנך ביום ההוא וגו', וע"ז בא עלינו המצוה של סיפור יציאת מצרים בכל שנה ושנה ובכל דור ודור בליל פסח כי בזכות זה הקב"ה יפרוש כנפיו תמיד עלינו להציל אותנו בכל המקומות ובכל הדרכים ויעשה לנו נסים ונפלאות. אבל מי שהגדה עליו דומה עליו למשא ואומר בעל כרחו או בעצלות ובלי שמחה וכוונת הלב אז אינו זוכה שיעשו לו נס כשהוא במקום סכנ' והנה קצרתי בענין זה ועיין באריכות בספר של"ה.
קב הישר פרק ז

באכילת מצה הוי בחצר אוהל מועד

מצות תאכל במקום קדוש בחצר אוהל מועד יאכלוה. כבר מבואר בפני' לרמו שיכין א"ע קודם פסח לקדש ולטהר א"ע להיות כלי מוכשר שיבא לתוכו המצה במקום קדוש ואו בחצר אוהל מועד יאכלוה. שיהי המקום שהוא עתה פה כמו חצר אוהל מועד. וז"ש בתרגום יונתן בפ' יתרו בפ' ואשא אתכם על כנפי נשרים. כי בשעת עשיית הקרבן פסח במצרים הי' העמוד ענן נושא אותם אל הר הבית לעשות שם הקרבן פסח ואח"כ הי' מחזירים למצרים ומשם יצאו למחרת הפסח. כמו כן עתה באכילת מצה בכונה נכונה בקדושה ובטהרה נתקפל בחי' ארץ ישראל תחתיו ומקומו קדוש בכחי' חצר אוהל מועד...

וז"ש ובמורא גדול זה גילוי שכינה. כאשר כבר בארנו מגודל קדושת לילה זאת אשר השי"י כביכול מתדבק עם כאו"א מבנ"י כמו"ש כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים. כי בכל חצות לילה השי"י נכנס בג"ע להשתעשע שם עם הצדיקים כמו"ש בזוהר הקדוש בפ' והמלך שב מגינת הביתו אך בלילה זאת אינו נכנס לג"ע רק בתוך בני' העושים רצונו במצות הנהוגים בלילה זאת באכילת מצה וסיפור יציאת מצרים. וזהו שאמר ובמורא גדול זה גילוי שכינה. תפארת שלמה שבת הגדול

סיפור יציאת מצרים צריך הכנה מראש חודש

שעיקר היא ההכנה קודם פסח על המצות הנהוגים בחג הקדוש. וזה הפי' יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא. פי' שההכנה יכול להיות מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא. שילמוד את עצמו שיהי יכול לומר ביום ההוא לספר יציאת מצרים וכל המצות הנהוגים בלילה זאת צריך הכנה על זה מר"ח כנ"ל. תפארת שלמה שבת הגדול

להכין ליום ההוא

יכול מר"ח תלמוד לומר ביום ההוא. הנראה לרמוז בזה מוסר השכל לכל איש הירא וחרד לדבר ד' שיהי לו הכנה בעולם הזה שיזכה לומר לע"ל לפני השי"י שירות ותשבחות כמו כל הצדיקים היושבים בג"ע המהוללים ומשבחים לפניו ית"ש בשירות ותשבחות תמיד. וז"פ יכול מר"ח תלמוד לומר ביום ההוא. כמו"ש ביום ההוא יהי' ד' אחד ושמו אחד. תפארת שלמה שבת הגדול

ישראל מצפים לליל הסדר

ליל שמורים הוא לה'. היה הקב"ה מצפה לזה הלילה להוציא את בני ישראל ממצרים כמו שהבטיחם - ולישראל הוא ליל שמורים, לדורותם, לכל דורותם שמצפים לזה הלילה לחוג בו חג הפסח במשפטיו. רשב"ם שמוות יב מב

גודל מעלת חג המצות

כי ידוע כל המצות זמניות בבוא הזמן של המצוה נתעורר הדבר שהיה בעת הראשון כשנצטווה המצוה, בחג המצות יצאנו ממצרים והעיקר שיצאנו מן מ"ט שערי טומאה, וכמו כן בכל עת בא חג הנ"ל יוצאים אנחנו בני ישראל כל אחד מקליפיות, כי לולא היה חג המצות בכל שנה לא היה באפשרי לאדם להתחזק בהשם. מאור עינים מקץ

טוב להודות לה'

מזמרים מתוך ספר אוהר ה' בכל לבב

חובה לאדם לפרסם הניסים ועי"ז יושפע לו עוד השפעות

וזהו שאמר יודו לה' חסדו, אף על פי שהוא חסדו של הקב"ה, כלומר החסד מגיע אליו, מכל מקום נפלאותיו על בני אדם להודות ולהלל. עוד יש לפרש, לפי מה שמוזכר ממאמר זוהר הנ"ל כי כשמשבחין להשי"י בחדש שעשה, אז בא התעוררות שיושפע עוד, על כן התחיל בלשון יחיד חסדו, ומסיים בלשון רבים ונפלאותיו. אלא כשיודה על החסד שעשה, אז יבא מצד התעוררותו עוד השפעה להוסיף על הראשון, זהו ונפלאותיו. [הגהה, פסח רמז' פה' סח', שיהיה סח לספר, ואז יהיה נעשה מן 'סח' חס', דחס רחמנא ויפרכינה]. השל"ה הקדוש - פסחים - ביאור ההגדה

כגוונא דא חובה איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי קדשא בריך הוא ולפרסומי ניסא בכל אינון נסין דעבד. ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קדשא בריך הוא ידע כלא כל מה דהוה ויהווי לבתר דנא אמאי פרסומא דא קמיה על מה דאיהו עביד ואיהו ידע. אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד. בגין דאינון מלין סלקין וכל פמלייא דלעילא מתכנשי וחמאן לון ואודאן כלהו לקדשא בריך הוא ואסתלק יקריה עליהו עילא ותתא. וזה"ק בא דף מ"א

ע"י לימוד פרקי אבות מתקני את עצמנו למתן תורה

אמר הקדוש המפורסם בישראל מורינו הר"ר פנחס מקארעץ זצוק"ל, איתא בכתבים שיכוין כל אחד בימי הספירה לתקן שורש נשמתו, כי עמ"ר בגימטריא י"ש, היא חכמה, יש מאין, והחכמה מאין תמצא, וכל אחד יש לו שורש בחכמה, ולכן אומרים בימי הספירה כל ישראל יש להם חלק וכו' לתקן נשמת כל אחד ולהעלות אותו, ובאמירת מסכת אבות גם כן היא כוונת כל הספירה עכ"ד, נראה לפרש, דהנה המוחין נקראו אבות כידוע לך, ותתבונן שמעשה אבות קדמו בתורה לסיפור נתינת התורה, הנה גם אנחנו עוסקים במסכת אבות קודם חג השבועות זמן מתן תורתנו, ובפרט לפי דרכנו אשר כל הנהו מילי מעלייתא משנת חסידים מסכת אבות נלמדים ממעשה האבות אשר מבוארים בתורה, המשכיל יתבונן ע"כ שם המסכת אבות והתחלת המסכת משה

בני יששכר - מאמרי חדש ניסן - מאמר יב

בספירה מומשיכים קדושה לכל השנה

ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה לה'. יש לרמוז בפסוק זה, כי הנה ידוע בספרים הקדושים אשר בלילי פסח נפתחין מוחין עילאין, ואחר כך במשך ימי הספירה בכל יום צריך האדם ליכנס בשער אחד משערי הקדושה עד חג השבועות, שאז היא הקדושה הגדולה - קדושת קבלת התורה. ומי שערב לבו לגשת אל הקודש והוא מעובדי ה' ושומרי מצותיו - יוכל לשער בעצמו שנתוסף לו תוספת קדושה בימים ההם. אכן, צריך האדם להמשיך על עצמו הקדושה שתהיה לו השארה על משך כל השנה.

וזהו ועשיתם ביום הניפכם את העומר שאז היא ההתחלה מימי הספירה וליכנס בשערי הקדושה; כבש מלשון עלה בכבש, שתעשה לך מעלה ומדריגה - שתמושך על עצמך קדושה כל כך; בן שנתו - שתהיה לך על כל השנה כולה מהשארת הקדושה, לעולה - שתוכל לעלות.

מאור ושמש

מצות ספירה להשתוקק להגיע ליום מתן תורתנו

משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל, וכמו שכתוב אם לא בריית יומם ולילה וגו'. והיא העיקר והסיבה שנאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה, וכמו שאמר השם למשה וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה, ופירוש הפסוק כלומר, הוציאך אותם ממצרים יהיה לך אות שתעבדון את האלהים על ההר הזה, כלומר שתקבלו התורה שהיא העיקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם. וענין גדול הוא להם, יותר מן החירות מעבדות, ולכן יעשה השם למשה אות צאתם מעבדות לקבלת התורה, כי הטפל עושין אות לעולם אל העיקר.

ומפני כן, כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטיינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל הפצו להגיע אל הזמן ההוא. וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן, ועל כן לא נרצה להזכיר בתחילת חשבוננו ריבוי הימים שיש לנו להגיע לקרבן שתי הלחם של עצרת.

החינוך מצוה ש"ו

ע"י כל ימי הספירה חוזרים ההארות של ליל הסדר

הנה הפוסקים כתבו טעם מפני מה אין מברכין זמן על מצות ספירה כמו שאנו מברכין על כמה מצות ומנינות ע"ש בדבריהם. ולפי הנראה יש לתרץ על פי דברי האר"י ז"ל שהאירו עינינו, כי בליל א' דפסח האירו מוחין דגדלות וקטנות וכל אורות שיאירו בימי הספירה הם נכנסין על ידי המצות והכוסות רק שאחר כך הם מסתלקים, וצריכים אנחנו לספור ספירה להכניסם על ידי מעשינו אחד לאחד עד חג השבועות כמ"ש בבוה"ק

קיבל תורה וכו', הבן.

אוהב ישראל

טעם אמירת פרקי אבות לטהר את עצמו בספירה

טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת. הוא כי בימים האלו מחויב כל איש ואיש מישראל לטהר את עצמו בימי הספירה כמו שנטהרו ישראל מאז מטומאת מצרים כנודע מהזהר הקדוש שבעה שבועות כענין ז' ימי הנדה הם. ולכן אומרים אז מסכת אבות כדי לראות ולהבין כל המדות טובות הנזכרים שם ולכסוף ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני ולשוב בתשובה שלימה לפני ה' יתברך. ולואת יש במסכתא זו חמשה פרקים נגד ה' שערי בינה הכוללים. וכל אחד כלול מעשר הם נ' שערי בינה. עולם התשובה. וימים האלה נקראים אצל אומות העולם "מי", וגם הם מודים שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואה. ומ"י הוא מנין חמשים. והעיקר הוא שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואת הנפש. וכן יהי רצון שירפאינו ה' ונרפא אמן.

הספירה הכנה לטהרה בשבועות

וספרתם לכם וגו'. אומרו לכם לצד שיצו ה' לספור שבע שבתות, ואמרו ז"ל כי לצד שהיו בטומאת מצרים ורצה ה' להזדווג לאומה זו דן בה כמשפט נדה שדינה לספור ז' נקיים, וצוה שיספרו ז' שבועות ואז יהיו מוכשרים להכניסתם כלה לחופה, והגם כי שם ז' ימים וכאן ז' שבועות, לצד הפלות הטומאה וגם היותם בכללות ישראל שיער התמים דעים כי כן משפטים, ועיין מה שפרשתי בפסוק בחודש השלישי לצאת וגו', והוא מאמר הכתוב כאן וספרתם לכם פירוש סיבת ספירה זו היא לסיבתכם לטהרתכם שזולת זה תיכף היה ה' נותן להם התורה. ולדרך זה ידויק על נכון טעם ממחרת השבת ולא מיום השבת עצמו, כי כן משפט הספירה שיהיו כל הימים שלימים, ולצד שיום ט"ו בניסן שהוא יום השבת האמור כאן מקצת היום היו עדיין בארץ מצרים לזה יצו ה' לספור ממחרת, והגם כי זה היה בפסח מצרים, כמשפט הזה יעשה באותו פרק עצמו מדי שנה בשנה, כי כמו כן יעשה כסוד ה' כידוע ליודעי חן. וכפי הפשט לזכרון העובר ביום השבת לזכרון כי ששת ימים וגו' והמשכיל יבין. ועיין מה שפרשתי בפרשת בראשית בפסוק ויכל אלהים ביום השביעי.

אור החיים

זמן תיקון המדות

ימי הספירה באו לתקן המדות וזהו שדרך ארץ קדמה לתורה, היינו שצריך לתקן עצמו בשבועות הללו כדי שיוכל להכניס לעצמו דברי תורה:

חידושי הר"ם

תיקון של כל השנה בימי הספירה

ואיש כי ימכור בית מושב עיר הומה, הוא הלשון שיחטא כברית הלשון אשר היא מסובבת חומה ואין לזה תיקון כ"א בתורה כמבואר במס' ערכין ותקוני' תלוי בימי ספירה שבין פסח לעצרת וביום העצרת הוא היובל שבו יתקנו כל בני תורה ויקנו בו שלימות, והיתה גאולתו על תום שנת ממכרו עד שיקבל תמימות שנה שהוא עומד בכל שנה ושנה מקבל תמימותו בימים האלה כדכתי' תמימות תהינה, ימים תהיה גאולתו ר"ל ידע בנפשו כי הוא גואל ימים עליונים שנפגמו, ואם לא יגאל ר"ל איז ח"ו יקום לצמיתות לקונה אותו הוא היצ"ה הלוחם על העיר ההיא הקטנה, ולא יצא יובל ביום מ"ת כשיקבלו כל בני תורה תמימותם, הוא בחוץ יעמוד ר"ל מהאי כיסופא.

התם סופר

ע"י הספירה מאירים בסנפרינון

ובדרך רמז רמז באומרו וספרתם על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני ישראל הם בבחינת הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, וארז"ל כי הלוחות של סנפרינון היו. לזה אמר וספרתם לכם פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כסנפרינון את עצמיכם.

אור החיים

והאר"י ז"ל. לכן סרה ממילא הקושיא הנ"ל דלא שייך ברכת זמן כיון שאין כאן בהירות חדש על ידי מצוה זו כי כבר נעשה הכל בכלל בליל א' דפסח והגבן. והנה אפשר לפרש שאלת הגבן החכם ששואל מה העדות והחוקים אשר צוה וכו', דהיינו ששואל טעם הענין וביאורו כיון שנעשה בליל א' דפסח כל התיקונים, אם כן מה העדות והחוקים אשר צוה ה' לספור אחר כך ספירה ואחת לאחת למצא לחשבון ולעשות התיקונים בעולמות לאט לאט, והתירוץ הוא, כי כתוב אומר ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה, דהיינו שיש באדם מוחין גדולות ושעות שיוכל לעבוד את בוראו בבהירות ובהתלהבות, ויש עתים וזמן שמוסתלק ממנו המוחין ונשאר בקטנות.

עבודת ישראל

מלשון ספיר ויהלום שצריכים להאיר לעצמכם

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. וספרתם מלשון ספיר ויהלום, שאתם צריכים להאיר לכם, עצמיכם, בתשובה מכל עונות. ממחרת השבת, רצה לומר מרוב הקדושה שבא לכם מיום א' דפסח, שבלייל פסח ממשיך קדושה משלושה מצות ומארבעה כוסות כנ"ל על שבעה שבועות של עומר.

עבודת ישראל ליום שני של פסח

ספירה הוא זמן תשובה

מיום הביאתכם וגו'. נראה לפרש על דרך הפסוק יראת ה' היא חכמה וסוד מרע בינה, פירוש מי שהוא סר מרע ועושה תשובה, הוא בינה בן י"ה כדכתיב בנין אתם לה' וגו'. ועוד יותר שב"ן י"ה מעורבים בשילוב להראות חיבת הקודש מחמת שעושה תשובה הוא מתדבק בהקב"ה באחדות גמור כביכול. ומה גם שאותיות ב"ן קודם אותיות י"ה ב' קודם ליו"ד ונו"ן קודם לה', משל לבן שהוא מתעתע בדרך ואחר כך כשהוא מתיישב והולך בדרך הישר אז האב לוקח אותו על כתפיו כדי שלא יחזור לאותו הדרך תעתוע, כך הקדוש ברוך הוא כביכול כשרואה אדם הולך בדרך לא טוב ואחר כך עושה תשובה לוקח אותו עליו ממש כביכול, ולכן אותיות ב"ן קודם מאותיות י"ה. וכמאמר חז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים וכו', וכשהוא סר מרע נעשה מאותיות מרע צירוף עמר, וזהו עמר התנופה רצה לומר מצרף אותיות מרע לעשות מהם צירוף עמר.

עבודת ישראל ליום שני של פסח

עבודת הספירה לתקן הז' מידות

או יבואר, וספרתם לכם, והוא קרוב לאופן הנ"ל. כי הנה בפסח נתגלה אלהותו על ידי ניסים ונפלאות, ושראו לעבדו, אמנם השם יתברך רוצה הגם שהוא מעורר אותנו מלמעלה לעבדו, שנהיה אנחנו חפצים להתעוררות הוה. וזה סוד הספירה, שבשבוע הראשון אנחנו חפצים באהבתו, ובשבוע השנייה אנחנו חפצים ביראתו, ובשבוע השלישית אנחנו חפצים שיתפאר בנו כאב המתפאר בבנו, ובשבוע הרביעית והחמישית שנאמין באמונת הבורא ברוך הוא, ובשבוע השישית שנהיה אנחנו דבוקים ומקושרים בעבודתו, ובשבוע השביעית שאנחנו ממליכים אותו על כל העולם כולו ועליו. לכן אחר שאלו המדות נמשכים מהבורא ברוך הוא באלו ימי הספירה, יש לאדם בימי הספירה להתבודד ולעבוד את ה' אלהינו, כיון שבאלו הימים נמשכים אלו המדות הישרים לעמו בית ישראל. ובפרט בעת הספירה יש לאדם לשמוח ולדבק את עצמו באלו המדות ישרים, כיון שאדם חפץ שמידות ישרים ימשוך בו, כמאמר חכמינו ז"ל בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

קדושת לוי אמור

ספירה תיקון מ"ב של אנה בכח

אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך אדדם עד בית אלהים וגו'. דהנה אדמי"ר מוהד"ב זלה"ה אמר בפירוש הפסוק צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים, כי כל ימי הספירה אנו מיחלים ליום ל"ג בעומר שבו הרחמים גוברים על פי שם אכדט"ם שנתגלה בו, והוא האותיות בא"ב לפני אותיות אלהים, ונק' פני אלהים שבכל מדת דין צריך להיות בו פנים של רחמים ופנימית שבו, וזה אמר בפסוק זה, א"ל ח"י, גימטריא מ"ט הם ימי העומר, [כמ"ש האר"י ז"ל כי שם כד"ט עולה ל"ג]. צמאה נפשי מתי אבא ואראה פני אלהים, הפנים שלו שהוא שם הנ"ל שיוצא מר"ת כ"י טובים דוידך מיין, שנתגלה הטוב הגנוז עכ"ל. ולפי דבריו גם הקפיטל מורה על ימי הספירה שהוא קפיטל מ"ב שבו ניתקן שם מ"ב של אנה בכח וכו'.

עבודת ישראל - ליקוטים

יום הספירה חשוב כשמונה ימים

והנה נודע שאף שבעת שהוציא הקב"ה ישראל ממצרים הוציאם בפעם א' מכל שערי טומאה, זה לא היה רק באותו יום, אבל אח"כ חזרו למדרגתם דאם לא כן היה ביטול בחירה לגמרי, והניחם הש"י על בחירתם כדי שיהיה להם שכר, ולכן בהיות שהיו צריכים שיהיו נשלמים בערך ת' יום שיצאו מהטומאה, וכבר אמרנו שזה כמעט דבר נמוע לכן מה עשה הש"י, מיד ביום השני דהיינו ממחרת הפסח צוה להם לספור העומר וסגולת מצוה זו לצאת ע"י ספירה א' מהיכל א' של טומאה מה שאי אפשר לפעול ע"י שאר מצות רק בשמונה ימים לצאת מהיכל א', וע"י ספירה פועלים זאת בפעם א' לכן סופרים מ"ט יום, וביום חמישים נתן התורה, ואז קיבל כל אחד מישראל קדושה לפי ענינו כי היותר רשע שאפשר בעולם שהיה בתחלה בהיכל המ"ט כי מי שהוא בהיכל הני אין לו תקנה ולא דיברה תורה באלו אזי ביום הני טעם עכ"פ קצת מהקדושה שהתחיל לכנס בהיכל הראשון, ומי שהיה בתחלה בהיכל המ"ח בא אז להיכל השני של הקדושה, וכן כולם, ומי שהיה בתחלה חוץ לשער הטומאה הרי ביום נ' בא להיכל הני של הקדושה, ומי היה אז באותה מדרגה נעשה חירות ממלאך המות, חרות על הלוחות, וכמש"ל שמי שבא בהיכל הני הוא בן חורין.

וזהו מש"ה וספרתם לכם כו' תמימות תהיינה, ר"ל כי אלו ז' שבתות שהן מ"ט יום יהיו תמימות לא כמו ע"י שאר מצות שמהלך היכל א' אינו נגמר אלא בח' ימים, משא"כ ע"י הספירה נגמר המהלך ביום אחד, וכאמור. אכן סגולת התקדשות האדם וכניסתו להיכלות הקדושה וכן יציאתו מהטומאה הוא בלילה בעת השינה וכמש"ל בלשון החסד לאברהם, לזה ארז"ל דאין תמימות אלא אם כן סופר בלילה דוקא שאז עת התקדשות האדם והליכתו ממדרגה למדרגה, וכאמור, ואפילו מי שניעור כל הלילה אין בכך כלום כי נפשות כל ישראל דבוקים ובאים בלילה בסוד מיין נוקבין אף מי שאינו ישן מ"מ נפשו היא נכללת בכלל ישראל והם ישנים, ועכ"פ אין עת סגולה זו רק בלילה דוקא ולא ביום, ולכן אין תמימות אלא אם כן סופר בלילה.

ערבי נחל - פרשת שמיני

יוכל לטהר להיות מוכן לקבל התורה

ימי הספירה מסייעין לאדם. שבאותן הימים נהפכו אבותינו משעבוד חומר ולבנים עד להיות מוכן לקבל התורה. ממילא גם עתה הזמן מסייע. וכן שמעתי ממו"ז ז"ל על הגמ' כולו שקיינא מפסחא עד מעצרתא כו'. שפת אמת אמור - [תרל"ג]

ימי הספירה הם בקדושת חול המועד

צוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש ולכן יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב בן רמב"ן ויקרא מג לו

ימי הספירה, כל יום הוא לתקן מדה אחת ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ויום א' העודף הוא לחזור ולשנות אותם.

חידושי הר"ם

המחשיב את ימי הספירה ליטהר בהם זוכה למתן תורה

תא הזי, כל בר נש דלא מני חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזכי לדכיותא דא, לא אקרי טהור, ולא בכללא דטהור הוא, ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא.

ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מאטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברה בה, ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

וזה"ק - אמור

שבועי ש"פ מתגלה האורות והאהבות שהיה ביום א'

עוד אפשר יש לבאר הפסוק התיצבו וראו וגו' אשר יעשה לכם היום. דאיתא בכתבי האר"י ז"ל דשבועי של פסח הוא בבחינת לידה מיום הראשון, היינו כל האורות והאהבות שנתגלו לו ביום הראשון יוצאין מההעלם לגילוי, וידוע כל מדה שאדם עוסק ועובד בה ז' ימים נתחזק ונשרש אצלו המדה הזאת, כי בהז' ימים הוא כל הנהגות ז' כוכבי לכת, שכל יום משמש מדה אחרת, ולזאת אם עוסק ועובד בהמדה ז' ימים ודאי נתחזק ונשרש אצלו המדה שעסק בה, וע"כ נקרא הז' של פסח הלידה מיום הראשון שע"י יום השבועי נשרש בקרבו כל האהבות שהשיג ושנתגלה לו כליל התקדש חג. וזה שאמר להם מרבע"ה התיצבו על מעמדכם עם כל האורות עוד היום, וממילא יהי נשרש אצלכם כל האורות, וזהו אשר יעשה לכם "היום, כי עוד היום אם תהיו על מעמדכם ומצבכם יהי ישועת ד', כי יהי נשרש אצלכם האהבות והאורות. וכ"ז הוא ע"י הכנעה וביטול להכלל ישראל, כי זה הוא עיקר תיקון מדת הוד שהוא ספי' יום הששי של פסח, וממדת הוד נצמח הרפואה כנודע, וכמבואר בהאר"י ז"ל שבואר רפואות הוא נגד מדת הוד.

ישמה ישראל - שמיני

אמונתם בקרי"ס נתן כח האמונה אף כשיש נסיונות

ויאמינו אז ישיר. נראה שעיקר השירה נתנו על זאת האמונה. ויש להבין כי מה שבח אמונה זו מאחר שראו כל אלו הנסים עין בעין. [ועיין בילקוט ומד' א] אבל נראה כי בוודאי כח אמונה בישראל הוא גדול מאוד וחביב לפניו ית'. רק שמגודל השיעבוד ופחד המצריים נפלו מאמונתם. וע"י קריעת י"ס חזרו לאמונתם. ואף כי אחר הבריור בנסים ונפלאות לא הוצרכו לאמונה. מ"מ מה שחזרו לאמונתם זה חביב להם ולהקב"ה ממה שראו בעין. והפצצים היו שלא לראות כיון שחזרו לאמונתם. וכיון שהכתוב מעיד עליהם ויאמינו הוא עדות שחזרו לאמונה באופן שאף שיחזרו לנסיונות הללו לא יסתפקו באמונה שוב. והי' אמונה זו ג"כ על לדורות. לכן הי' בכחם לשיר שירה זו הכלולה על כל ימי הגלות וגאולה אחרונה כמ"ש חז"ל.

שפת אמת - לפסח - שנת [תרל"ה]

צריך האדם להאמין גם בעצמו שהשי"ת מתענג ומשתעשע בו כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך כך צריך אחר כך להאמין בעצמו. רצה לומר שיש להשם יתברך עסק עמו ושאינו פועל בטל שבין לילה וגו' וכחיתו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והשם יתברך מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו. וזה פירוש ויאמינו בה' ובמשה עבדו פירוש משה רצה לומר כלל ששים ריבוא נפשות ישראל בדרך ההוא האמינו שהשם יתברך הפץ בהם.

צדקת הצדיק - קנד

ליל שבועי ש"פ סגולה לאמונה בה' ולאמונת צדיקים שמעתי מגדול אחד מתלמידי מורי זצ"ל שאמר בשם רבו, שהעת המסוגלת לזה היא בליל ז' של פסח, ויתחזק עצמו לקשר דעתו ומחשבתו בצדיקים הקדושים, לזה היא תועלת גדול וסגולה אמיתית, שביום זה נאמר ויאמינו בה' ובמשה, שאמונתם בה' נשלמה על ידי התקשרותם במשה.

מנחם ציון - ויקרא

שבועי ש"פ מסוגל להשפעות טובות או יאמר ויושע ה' ביום ההוא, שיש ימים שהקדוש ברוך הוא משפיע טובו לעמו ישראל ומגלה להם אהבתו והיום היותר מסוגל לזה הוא יומא דפסחא. וזהו ביום ההוא, דייקא. קדושת לוי - בשלה

אמרו השירה בפה כדי להרבות השמחה אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמרו. יש להבין דהא עיקר השמחה הוא בלב ואם כן מה צורך לדבר ולשיר בעת השמחה. והענין הוא, דהשמחה שבלב היתה נפסקת לשעה או ליותר אבל כשהאדם מדבר דיבורים בעת שמחתו השמחה מתפעלת ונתרבה יותר ויותר. ולכן עם בני ישראל כשנקרע הים לפניהם רצו להרבות השמחה ולהשתעשע עם בוראם ושלא להפסיק על כן נכנסו לגדר הדיבור ושוררו לו בני אלים בכדי להרבות התענוג. וזהו פירוש הפסוק אז ישיר כו' ויאמרו לאמרו, רצה לומר שאמרו דיבורים בכדי לאמר יותר ויותר וזולת זה אין למלת לאמר הבנה דהא כולם אמרו והאיך שייך כאן לאמר לאחרים.

קדושת לוי - בשלה

הקב"ה מתנהג עם האדם כמו שהוא עושה

או יבואר אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמרו. להבין הלשון שאמר ישיר ולא אמר שר. נראה לפרש בעזרת השם, דהנה הבעל שם טוב אמר פירוש הפסוק ה' צלך, שהשם יתברך ברוך הוא מתנהג עם האדם גם כן כמו הצל. כמו שכל מה שהאדם עושה גם הצל עושה, כן הבורא ברוך הוא מתנהג עם האדם גם כן כמו שהוא עושה. ונמצא כשישראל אמרו השירה בשעת גאולת מצרים אזי היה הקדוש ברוך הוא גם כן שר כביכול את השירה הזאת. והנה ישיר לשון יפעיל הוא. וכך פירוש הפסוק אז ישיר, כלומר שישראל פעלו בשירתם. את השירה הזאת לה', כלומר שהקדוש ברוך הוא כביכול גם כן ישיר את השירה הזאת. ויאמרו לאמרו, שהיו אומרים שיאמר השם יתברך גם כן את השירה ודו"ק.

קדושת לוי - בשלה

יכולים להגיע לדרגה זו שהיה אז ע"י אמירת השירה

אז ישיר. לא היה צריך לומר אז, אלא וישיר משה וגו', והדבר מובן כי אז שוררו, אכן יכוין הכתוב להודיענו הכנת המושג, כי כשנכנסה בלבם יראת הרוממות והאמונה השלימה, אז זכו לומר שירה ברוח הקודש, ואומר ישיר לשון עתיד, לצד שאמר אז, חש הכתוב שיטעה אדם, ויאמר כי אז מיעוט, שאין שירה זו יכולה ליאמר זולת אז, תלמוד לומר ישיר שישנה לשירה זו גם לעתיד, וכל הבא לשיר שירה זו לפני ה' יש לאל ידו. או ירמוז למצוה "שמצוה לאומרה תמיד" וקבעוה בתפלת שחרית בכל יום." אור החיים - בשלה

מעלת שבועי של פסח

הששה ימים הם הכנה ליום השבועי, כי העיקר הוא שבועי של פסח, כי הוא השלימות שבו אמרו שירה.

הכלל הוא מה שאמר א"א זצוק"ל בשבועי של פסח להסתכל בעצמו ולחשוב החשבון של הללו והללו ולידע מאיזה הללו עומד, ולעשות תשובה שלימה. בית אהרן

ע"י שירה בכל לב מתקן כל עניניו בגוף ובנפש

וענין קריעת ים סוף הוא הכלול מהעליון לתחתון, כי בשירת הים יש הכל מה שהיה ומה שעתידי להיות וכל הגאולות וכל הענינים שצריך האדם הכל נכלל בשירת הים, ואמר אם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירת נפש כ"א לפי מה שהוא, יתוקן כל עניניו בגוף ונפש.

בית אהרן